

Dijital Liderlik Araştırmaları Üzerine Bibliyometrik Bir Analiz

Sevilay Güler¹

Özet

Dijitalleşme örgütleri ve iş yapma biçimlerini değiştirmiş ve bu değişim geleneksel liderlik yaklaşımlarının ötesinde yeni bir liderlik ihtiyacını beraberinde getirmiştir. Örgütler ve çalışma ekosisteminde dijitalleşmenin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için doğru işler yapabilecek dijital bakış açısı ve beceriye sahip olan kişiler olarak tanımlanan dijital liderler, günümüzün sürekli dijitalleşen dünyasında işletmeler için son derece önemlidir. Dijital liderlik son yıllarda kaçınılmaz bir şekilde ön plana çıkmasına rağmen, kavramla ilgili bilim haritalama araçlarını kullanarak yapılan, araştırma alanının evriminin kapsamlı bir analizi ile ilgili çalışmalar sınırlıdır. Bu nedenle mevcut çalışma, bibliyometrik analiz ve görsel haritalama yoluyla dijital liderlik çalışma alanının yapısını ve evrimini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda, araştırmada ilk olarak Scopus veri tabanı kullanılarak dijital liderlik konusunda yapılan yayınlar çeşitli filtrelemelerden geçirildikten sonra 2016-2023 yılları arasında yapılan 60 bilimsel yayın bibliyometrik analiz tekniği ile irdelenmiş ve ulaşılan veriler VOSviewer yazılımı aracılığıyla görselleştirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre 2019 yılı itibarıyla yayınlarda artış olduğu tespit edilmiş; yayınların çoğunlukla yönetim ve işletme alanında yapıldığı belirlenmiştir. En fazla yayın yapılan ülkenin Almanya, en çok atıf alan kaynağın Peter, Craft ve Lindeque (2020)'ye ait "Strategic action fields of digital transformation: An exploration of the strategic action fields of Swiss SMEs and large enterprises." adlı çalışma, en fazla yayın yapan derginin Gruppe Interaktion Organisation Zeitschrift für Angewandte Organisationspsychologie, dijital liderlikten sonra en sık kullanılan anahtar kelimenin ise "dijital dönüşüm" olduğu tespit edilmiştir. Sonuçlar, olgunluk aşamasına henüz girmediği için dijital liderlik kavramının daha fazla araştırmacının ilgisini çekmeye devam edeceğini göstermektedir.

1 Dr., Yalova Üniversitesi, sevilay.guler@yalova.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-3877-6894

1. Giriş

Geçtiğimiz yıllarda yaşanan Covid-19 pandemisi, çalışma evreninde uzaktan çalışma biçimini ve sanal örgütleri yaygınlaştırmış, bilgi teknolojilerinin kullanımı iş süreçlerinde olmazsa olmaz hale gelmiştir. Değişim zorunlu olarak ve hızla gerekleşiirken, uzaktan çalışma, sanal ekipler ve uzaktan yönetim birçok örgüt için yeni deneyimler olmuştur (Kirchner vd., 2021). Bugün, daha önce örgütlerde yaygın olmayan veya kabul edilmeyen bazı çalışma türleri (örneğin sanal çalışma) dünyanın dört bir yanındaki çalışanlar için tipik hale gelmiş durumdadır (Wang vd., 2020).

Dijital dönüşüm, insanların çalışma, düşünme ve etkileşim kurma biçimlerini şekillendiren bir iş dönüşümüne yol açmıştır (Nagel, 2020; Hai, vd., 2021). Dijital çalışmaya yönelik hızlı değişimin gelecekte örgütleri nasıl etkileyeceğini öngörmek zor olsa da, etkili dijital dönüşüm programlarını başarmak ve sürdürmenin kolay olmayacağı öngörülmektedir (Wade & Shan, 2020). Bu nedenle, etkili ve kalıcı bir performans elde etmek için liderlik uygulamaları bu yeni dijital iş ortamına uyum sağlamalıdır (Contreras, Baykal & Abid, 2020). Dijital dönüşüm, liderler için zorlukları temsil ederken (Bartsch, vd., 2021), dijital liderlik (DL), örgütlerin riskler ve sürekli belirsizliklerle başa çıkmasına yardımcı olur (Fenwick, McCahery & Vermeulen, 2021). Bu çerçevede, DL, örgütleri modernize etme çabasında kilit bir unsur haline gelmiştir ve liderler dijital dönüşüm nedeniyle yeni zorluklar yaşarken dijital liderlik konusu ayrıntılı olarak ele alınmaya değerdir (Peng, 2021; Kane vd., 2019).

Literatürde teknolojik gelişmelerin (veri analizi, bulut bilişim, dijital platformlar vb...) tek başına dijital dönüşümü gerçekleştiremeyeceği; örgütte radikal bir değişim ve yenilenme kültürü gerçekleştirebilecek ve bunu yöneterek sürece dönüştürebilecek vizyona sahip bir lidere ihtiyaç olduğu ifade edilmiştir (El Sawy, vd., 2016). Bu gereksinim son yıllarda, küresel boyutta yönetim danışmanlığı yapan şirketleri, yöneticileri ve araştırmacıları liderlik türleri konusunda daha detaylı çalışmalar yapmaya sevkemiş ve “dijital liderlik” anlayışı öne çıkmıştır (McKendrick, 2017). Özellikle 2020 yılının ilk çeyreğinden itibaren tüm dünyayı etkileyen ve insanlığın düzenini değiştiren Covid-19 pandemisi ile hemen hemen tüm endüstrilerdeki örgütlerin beklentilerini fazlasıyla aşan bir hızla dijitalleşmeye yönelindikleri göz önünde bulundurulduğunda, dijital dönüşüm sürecinin anahtar unsuru olan liderlerin dijitalleşme kapasite ve yetkinlikleri ilgi çeker hale gelmiştir. Örgütler bu yeni çalışma biçimine uyum sağlayacak ve bu düzeni etkili ve verimli bir şekilde yönetecek yeni bir liderlik modeline gereksinim duymuştur. Endüstri 4.0 ile başlıayan ve pandemi ile hızlanan dijitalleşme

ile örgütlerin ihtiyaç duyduğu yeni liderlik anlayışı “dijital liderlik” olarak karşımıza çıkmaktadır. Tüm bu anlatılanlar ışığında, çalışmada dijital liderlik kavramının evrimsel süreci bibliyometrik analiz yoluyla incelenmiş ve konu ile ilgili yapılan yayınlar analiz edilmiştir. Bu çalışmanın, dijital liderlik hakkında çalışmak isteyen araştırmacılara kapsamlı bilgiler sunmasından ve yol gösterici olmasından dolayı önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çerçevede, çalışmada aşağıdaki temel araştırma sorusuna cevap aranmaktadır:

“DL araştırma alanının yapısı nedir ve gelişimi nasıl olmuştur?”

Bu çalışma, 2016-2023 yılları arasında yayınlanmış Scopus veri tabanındaki yayınları inceleyerek DL alanına kapsamlı ve bütünsel bir bakış açısı sunmayı amaçlamaktadır. Böylece bu bibliyometrik analiz, yeterince kapsamlı olmayan bir literatür taramasını veya alandaki yayınlar arasındaki ilişkileri yeterince vurgulamayan meta-analizleri tamamlayabilir ve alandaki boşlukları göstererek DL konusunda gelecek araştırmalara rehberlik edebilir (Ertz & Leblanc-Proulx, 2018; Zupic & Čater, 2015).

Bibliyometrik analiz, bibliyografik materyali incelemek ve araştırma alanını öznel önyargı olmaksızın haritalamak için kullanılan nicel bir araştırma yaklaşımıdır (Zupic & Čater, 2015). Bibliyometrik analiz alandaki en etkili çalışmaları ve yazarları, en çok kullanılan anahtar kelimelerin gelişimini, en çok ilişkili konuları ve baskın sonuçları gün ışığına çıkarır. Ağ analizinin görselleştirme tekniği, araştırma alanının analizini tamamlar (Cobo vd., 2011). Bu çalışmada, VOS (benzerliklerin görselleştirilmesi) algoritmasını kullanan ağ analizi için VOSviewer kullanılmıştır. VOS algoritması nesnel arasındaki benzerlikleri (örn. alıntılar) konularına göre görselleştirir ve mesafe benzerliklerini yansıtır (van Eck & Waltman, 2010). Ağ analizi, ağ düğümlerinin analiz birimlerini (ör. belgeler, yazarlar, dergiler, sözcükler) temsil ettiği ve ağ bağlarının en güçlü olanların birbirine yaklaştığı benzerlik bağlantılarını temsil ettiği bilimsel alanların görselleştirilmesine olanak tanır (Zupic & Čater, 2015). Bibliyometrik araçlar ve ağ analizi, yapılandırılmamış verileri titiz yollarla anlamlandırarak ve alanı anlamlı şekillerde ilerleterek DL alanının ilerlemesine ve bu alandaki bağlantılı konulara ilişkin benzersiz bir anlayış geliştirir (Donthu vd., 2021).

DL alanının bibliyometrik analizi, DL alanının özelliklerini görsel olarak haritalamak, kavramsal öğelerin birbiriyle nasıl ilişkili olduğunu sunmak ve araştırma alanının eğilimlerini ortaya çıkarmak için önemlidir (Donthu vd., 2021; Marsilio vd., 2011). Ayrıca, DL alanı sürekli artan bir ilgi görmektedir (Zeike vd., 2019). Bu nedenle, bu çalışmanın araştırmacılara ve uygulayıcılara çeşitli faydaları vardır: DL alanının evrimsel nüanslarını ortaya çıkarırken bu alanda ortaya çıkan konulara ışık tutmak (Donthu vd.,

2021); Őeffaf ve tekrarlanabilir protokollerin uygulanması yoluyla büyüyen DL çalışmaları kütesini özümsemek için araştırmacılara yardımcı olmak; DL konusunda kapsamlı, bütünsel bir analiz sağlamak ve gelecekteki çalışmalar için potansiyel araştırma yollarını kolaylaştırmak (Williams vd., 2021).

Ayrıca DL, günümüzün dijital trendlerinde hızlı bir karar alma sürecini ilerletmede ve değişimi teşvik etmede liderlik rolü çok önemli olduğundan, çalışmaya değerlidir (Jäckli & Meier, 2020). Dijital dönüşüm, liderlerin belirsizlik zamanlarında gelişmek için yeni yollar keşfetmesini gerektirdiğinden, DL olgusunu incelemek, kuruluşlar için önemlidir (Matzler, vd., 2018). Bu nedenle çalışma, bibliyometrik araçları ve ağ analizini kullanarak alanın kapsamlı bir incelemesini sunmaktadır.

2. Kavramsal Arka Plan

Literatürde, sanal dünyada dijital araçlarla çalışan bir liderliğin insani yönü olarak kavramsallaştırılan (Narbona, 2016) veya karar verme sürecini desteklemek için liderlik yetenekleri ve dijital teknolojinin bir kombinasyonu (Sasmoko vd., 2019) Şeklinde tanımlanan DL, endüstri 4.0 ile ilişkili yeni bir liderlik tarzıdır. İlk üç sanayi devrimi sırasıyla mekanik üretim, elektrik ve bilgi teknolojilerinden oluşuyordu. Yeni iş modellerinin yaratıldığı dördüncü sanayi devrimi, insandan cihaza ve cihazdan cihaza iletişimin yanı sıra nesnelerin internetinin üretime girmesiyle ilgilidir. Teknoloji temalı bir proje ve yeni bir üretim tarzı olarak kabul edilen endüstri 4.0'ın gelişimi, yalnızca dijital liderliğin ortaya çıkmasına neden olmakla kalmamış, aynı zamanda dijitalleşme ve dijital dönüşümün başlatılmasında da önemli hale gelmiştir. Dijitalleşme, birçok örgütün çalışma Őeklini değişirmiştir; ancak örgütler hiçbir zaman kendi başlarına dönüşmezler. Bir örgütte bu tür bir teknolojik dönüşümü veya değişimi mümkün kılan en önemli faktör, liderlerinin dijitalleşme konusundaki vizyonudur (Kane, vd., 2019; Bach ve Sulíková, 2021).

Günümüzün endüstriyel ve sosyal dünyasında genişbant internet erişimi, mobil akıllı cihazlar, yapay zekâ, sanal gerçeklik ve daha pek çok teknoloji tabanlı uygulama yaşamının her alanında yerini almıştır. Bu kapsamda, dijital dünyayı etkin bir Şekilde yönetebilen liderler, örgütlerin dijital dönüşümüne de anlamlı bir katkı sağlayabilir. Liderler, çalışanları seçme, eğitme ve etkileme rolleriyle örgütler için kritik öneme sahiptir. Bu nedenle, dijitalleşme ile köklü bir dönüşümün gerçekteşiği çağın hızla gelişen dijital ortamında, liderlerin çalışanları dijital yetkinliklerini geliştirmek için desteklemesi ve motive etmesi önemlidir (Tigre, vd. 2023).

Dijital liderlik, tüm paydaş gruplarında davranışların ve kurumsal performansın değişimini ve gelişimini desteklemek için modern bilgi

teknolojilerinin aracılık ettiği bir sosyal etki süreci olarak tanımlanmaktadır. Bu açıdan dijital liderler, çoklu liderlik yaklaşımlarını benimseyerek dijital dönüşüm süreçlerini tutarlı bir şekilde yönetmeyi amaçlar. Bu nedenle, etkili dijital liderlik, empatik bir problem çözme perspektifi, hızlı, doğru ve katılımcı karar verme yeteneğinin yanı sıra etkili ağ kurma becerileri gerektirir. Ayrıca literatürde dijital okuryazarlık, vizyon, müşteri odaklılık, çeviklik, risk alma ve iş birliği gibi dijital liderliğin çeşitli niteliklerine de vurgu yapılmaktadır (Promsri, 2019; Phakamach, Panjarattanakorn & Onsampant, 2023).

Dijital liderlerin temel nitelikleri (i) dijital teknoloji kullanımı, (ii) dijital dönüşüm için destek, (iii) teknoloji tabanlı profesyonel gelişim için destek, (iv) bir dijital öğrenme kültürü için destek ve (v) dijital liderlik becerileri (teknoloji kullanımı, yönetim becerileri ve bireysel beceriler) şeklinde ifade edilmektedir (Karaköse, vd., 2021). Bu kapsamda dijital liderlik, bilgisayarları bir araya getirmek, çalıştırmak veya uzman bir programcı olmak değildir. Dijital liderler, dijital çağın taleplerini karşılamak için bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak bir organizasyonu etkili bir şekilde yönetme yeteneğine sahip vizyon sahibi kişilerdir (Bresciani, vd. 2021). Dijital liderler, çok çeşitli dijital teknolojileri kullanarak bir örgütün ve çalışanlarının yaşamını, esenliğini ve koşullarını iyileştirebilir (Miller, 2018).

Geçtiğimiz yıllarda yaşanan covid-19 pandemisi gibi, kriz zamanlarında liderlerin belirli zorlukların üstesinden gelmek için farklı roller üstlenmeleri gerekebilir. İş dünyası hızlı bir değişim ve gelişim dönemini tetikleyen yeni dijital koşullara uyum sağlamak için pandeminin başından itibaren iş yapma modellerini değiştirmek zorunda kalmıştır (Sugita, vd. 2021). Bu zorlu süreçler, liderlerin dijital yetkinliklerini daha da önemli hale getirmiş ve pandemi sırasında dijital liderliğe yönelik araştırma ilgisinin arttığı görülmüştür (Antonopoulou, vd., 2021; Bizilj, vd., 2021). Dijital liderlik önemli bir araştırma ilgisi toplamasına rağmen alan yazında gelişen dijital liderlik alanını kapsamlı bir şekilde inceleyen bibliyometrik yöntemlere ve bilim haritalama araçlarına dayalı analizler sınırlı sayıdadır. Bu nedenle, bu araştırma, bibliyometrik ve bilim haritalama yöntemlerini kullanarak dijital liderlik bilgi tabanının entelektüel yapısını ve gelişimini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

3. Yöntem

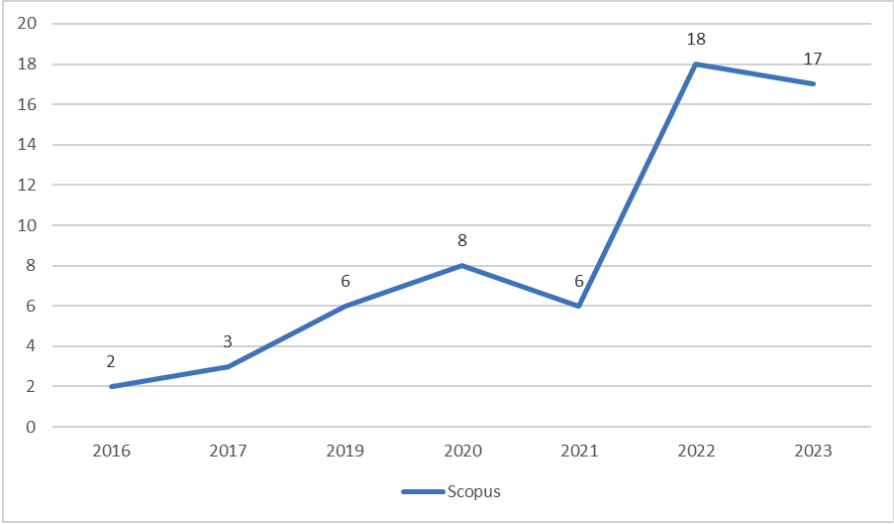
Bu çalışmada, araştırma bilgisini iletirmek için geçmiş araştırmaları özetlemekle ilgili olan bibliyometrik analiz kullanılmıştır (Zupic & Čater, 2015). Bibliyometrik analiz, etkiyi ölçmek için bilimsel yayınların geçmişini nicel olarak inceler (Lee vd., 2005). Fahimnia ve diğerlerini (2015) takiben,

yüksek etkili çalışmaları ve yazarları belirlemek ve alanda gelecekteki araştırmalar için içgörülere katkıda bulunan araştırma konularını analiz etmek için dört aşamalı bir teknik (arama anahtar kelimelerinin belirlenmesi, veri temizleme ve biçimlendirme, ilk analiz ve veri analizi) kullanılmıştır.

Araştırmada öncelikle 31.07.2023 tarihinde Scopus veri tabanında “digital leadership” anahtar kelimesi girilerek veri tabanı taranmıştır. Veri tabanında zaman aralığı olarak tüm yıllar seçilmiş olmasına rağmen, dijital liderlik araştırmalarının 2016 yılından itibaren veri tabanında olması nedeniyle 2016-2023 tarih aralığındaki bilimsel yayınlar araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırmanın ikinci aşamasında, ulaşılan verileri görselleştirmek için ağ verisine dayalı haritaları oluşturmak, görselleştirmek ve keşfetmek için kullanılan bir program olan VOSviewer yazılım programı kullanılmıştır (Van Eck ve Waltman, 2020). VOSviewer, haritalama analizi için kullanılan diğer programlardan (SciMAAt, Bibexcel vb.) farklı olarak, grafik sunumuna da önem vermesi nedeniyle bu çalışmada tercih edilmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda değerlendirmeler yapılarak, VOSviewer aracılığıyla dijital liderlikle ilgili yayınlanmış çalışmalar; araştırmaların yıllara göre dağılımı, yayın yapılan araştırma alanları ve en çok yayın yapılan ülkeler, metin verisine dayalı haritalama, anahtar kelime analizi, ortak yazarlılık, atıf ve ortak atıf analizleri gerçekleştirilmiş ve aşağıda bulgular kısmında sunulmuştur.

4. Bulgular

Scopus veri tabanında 2016-2023 yılları arasında yayımlanan toplam 60 bilimsel araştırma makalesine ulaşılmıştır. Ulaşılan bulgular ışıkında yapılan çalışmaların yıllara göre dağılımı, araştırma alanları ve en çok yayın yapılan ülkelerin dağılımları belirlenmiştir. Erişilen çalışmaların yıllara göre dağılımı Grafik 1’de gösterilmiştir.

Grafik 1. Dijital liderliğe ilişkin yapılan yayımların yıllara göre dağılımı

Yukarıda Grafik 1.'de görüldüğü üzere dijital liderlik konusunda yapılan yayınlar 2019 itibariyle artışa geçmiştir. Araştırmanın 2023'ün ilk 7 ayını kapsadığı göz önünde bulundurularak 2023'te neredeyse bir önceki yılın yayın sayısının yakalanmış olması konuya artan ilginin göstergesidir. Yayınların araştırma alanlarına yönelik sıralaması Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Dijital liderliğe ilişkin yapılan yayımların araştırma alanları

Araştırma alanı	Scopus
İşletme, Yönetim ve Muhasebe	60
Sosyal Bilimler	18
Karar Bilimleri	11
Psikoloji	8
Bilgisayar bilimleri	8
Mühendislik	7
İktisat, Ekonometri ve Finans	5
Sanat ve Beşerî Bilimler	1

Tablo 1 incelendiğinde dijital liderlik konusunda yayın yapılan alanlar gösterilmektedir. Bu tabloya göre dijital liderlik konusunda en çok yayın

yapılan alanların sırasıyla işletme, yönetim ve muhasebe (60 yayın), sosyal bilimler (18 yayın), ve karar bilimleri (11 yayın) olduğu görölmektedir. Burada göz önünde bulundurulması gereken bir yayının aynı zamanda birden fazla araştırma alanına girebileceğidir. Bu yayınlar ülke bazında incelendiğinde ise Tablo 2 karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 2. Dijital liderlik konusunda en çok yayın yapılan ülkeler

Ülke	Scopus yayın sayısı
Almanya	15
Endonezya	9
İngiltere	7
ABD	6
Malezya	5
Çin	5
Hindistan	4
Fransa	3
Türkiye	2
İsviçre	2

Tablo 2 en çok yayın yapılan ilk 10 ülkeyi göstermektedir. Buna göre tablo incelendiğinde dijital liderlik konusunda en çok yayın yapan ülke Almanya olarak görölmektedir. Almanya'dan sonra en çok yayın yapan ülkeler ise Endonezya ve İngiltere olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılan yayınların dergilere göre dağılımı ise Tablo 3'te sunulmuştur.

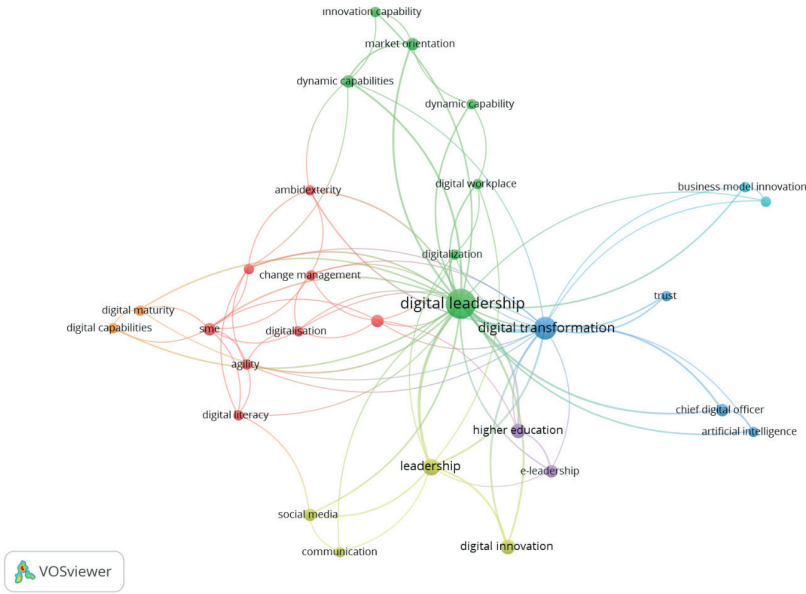
Tablo 3. Dijital liderlik konusunda yapılan yayınların dergilere göre dağılımı

Dergi adı	Yayın sayısı
Gruppe Interaktion Organisation Zeitschrift Fur Angewandte Organisationspsychologie	5
Polish Journal Of Management Studies	3
Management Science Letters	3
TEM Journal	2
Research Technology Management	2
Journal Of Higher Education Policy And Leadership Studies	2

Yukarıda Tablo 3'te görülen dijital liderlik konusunda yapılan yayınların dergilere göre dağılımına göre konuyla ilgili en fazla yayın yapan ilk üç dergi sırasıyla Gruppe Interaktion Organisation Zeitschrift Fur Angewandte Organisationspsychologie, Polish Journal Of Management Studies ve Management Science Letters'dır. Konuyla ilgili 1 yayın yapan dergi sayısı çok fazla olduğundan tabloda sunulan dergiler asgari 2 yayının koşuluyla sınırlı tutulmuştur.

4.1. Dijital Liderlikte Anahtar Kelimeler

Dijital liderlik konusunda yazarların kullandığı anahtar kelimelerin tespiti için anahtar kelime analizi (co-occurrence) yapılmıştır. Analiz en az 2 kez kullanımla filtrelenmiştir. Aşağıda Şekil 1'de metin verisine dayalı bilim haritalama analizi sunulmuştur.

Şekil 1. Anahtar kelime analizi

Şekil 1'de dijital liderlik konusunda en çok kullanılan anahtar kelimelerin kırmızı, mavi, yeşil, turuncu, lila, turkuaz ve sarı olmak üzere 7 farklı renkte kümelenildiği görülmektedir. Renk kümelenmeleri ortak kullanım sıklığını ifade etmektedir. Buna göre dijital liderlik araştırmalarında dijital liderlikten (43 kez) sonra en çok kullanılan anahtar kelimeler sırasıyla dijital dönüşüm (19 kez), liderlik (8 kez) ve dijital inovasyondur (5 kez). Anahtar kelimelerin

kullanım sıklığı ve renk kümelerine göre anahtar kelimeler aşağıda Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Dijital liderlik konusunda yazarların en çok kullandığı anahtar kelimeler

Anahtar kelime	Kullanım sayısı	Renk kümesi
Dijital Liderlik	43	
Dinamik yetenekler	3	
Pazar yönelimi	3	Yeşil
Dijitalleşme	2	
Dijital işyeri	2	
Dinamik yetenek	2	
Dijital dönüşüm	19	
Dijital dönüşüm lideri	3	Mavi
Yapay zekâ	2	
Güven	2	
Liderlik	8	
Dijital inovasyon	5	Sarı
Sosyal medya	3	
İletişim	2	
Dijital strateji	3	
Kobi	3	
Çeviklik	2	
Değişim yönetimi	2	Kırmızı
Çok yönlülük	2	
Dijital yönetim	2	
Dijitalleşme	2	
Dijital okuryazarlık	2	
E-liderlik	3	Lila
Yüksek öğrenim	5	
Endüstri 4.0	2	Türkuaz
İş modeli inovasyonu	2	
Dijital olgunluk	2	Türuncu
Dijital yetenekler	2	

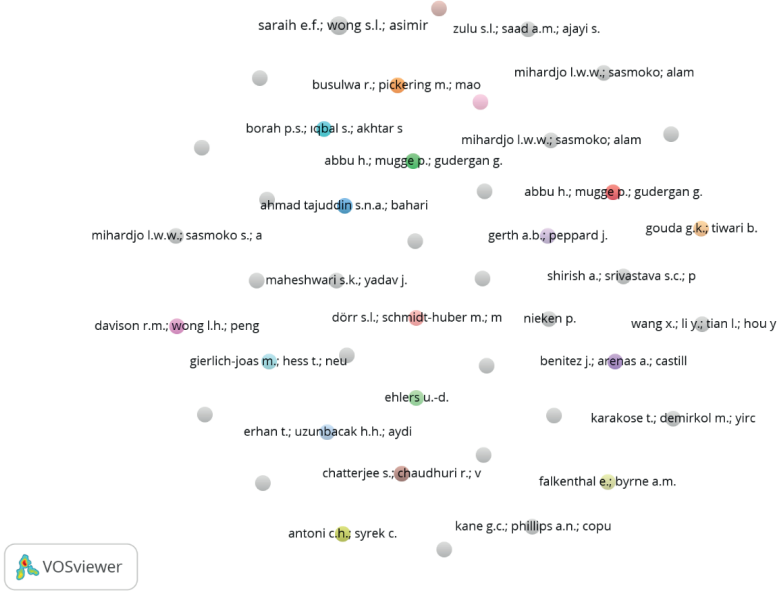
Bibliyografik verilere dayalı haritalama analizi kapsamında ortak yazarlık (co-authorship), atıf (citation) ve ortak atıf (co-citation) analizleri yapılmıştır. Bu sayede dijital liderlik konusunda çalışma yapan önemli yazarların, dokümanların ve ülkelerin ortaya çıkartılması amaçlanmıştır.

4.2. Ortak Yazarlık Analizi

Ortak yazarlık analizi ile dijital liderlik konusunda en çok iş birliği içinde olan yazarların ve ülkelerin ağ haritalarından da aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

4.2.1. Yazarlar

Analiz kapsamında dijital liderlik konusunda en fazla ortak yazarlığı olan araştırmacılara yer verilmiştir. Şekil 2’de birbirleriyle en fazla iş birliği içinde olan yazarların isimlerinin ağ haritası gösterilmiştir.

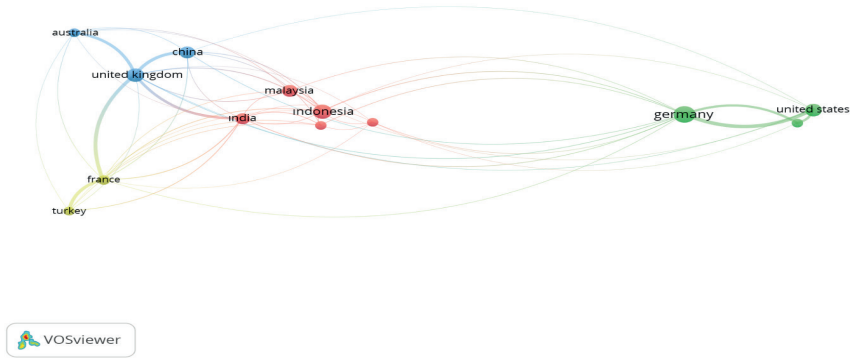

Şekil 2. Ortak Yazar ağ haritası

Şekil 2’de atıf sayısı en az 2 ve doküman sayısı en az 1 seçilerek elde edilen analiz sonucu sunulmuştur. Buna göre dijital liderlik konusunda ortak yazarlık bağlarının oldukça zayıf olduğu anlaşılmaktadır. Dijital liderlik konusunda en üretken yazarlar ise Mihardjo, L.W.W. (4 makale) ve Sasmoko, S.’dir (4 makale).

4.2.2. Ülkeler

Dijital liderlik konusunda en fazla yayın yapılan ülkeler ve iş birliği içinde olan ülkelerin ağ haritasını belirlemek için yapılan analiz sonucu Şekil 3’te gösterilmiştir.

Şekil 3. Ülkeler arası ağ haritası

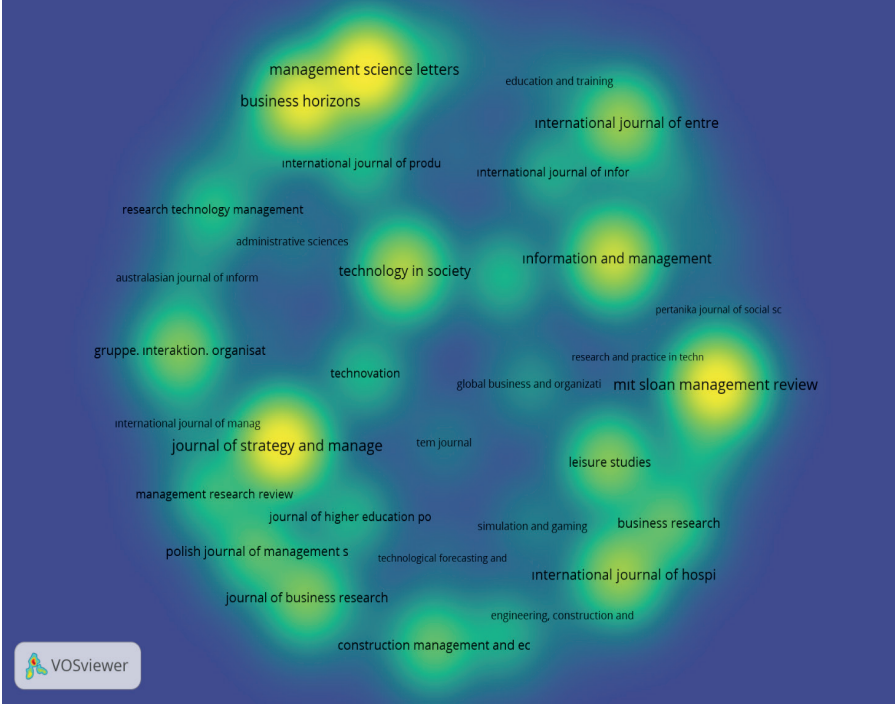
Şekil 3'te görüldüğü üzere en fazla iş birliği içinde olan ülkeler 4 farklı renkte kümelendiştir. Buna göre en fazla yayın üretilen ülke olan Almanya, ABD ve İtalya ile yeşil renkte; Endonezya, Malezya, Hindistan, İsviçre ve Güney Afrika kırmızı renkte; İngiltere, Çin ve Avustralya mavi renkte; Türkiye ve Fransa ise sarı renkte kümelendiştir.

4.3. Atıf Analizi

Dijital liderlik konusunda yapılan atıf analizi kapsamında dergilerin, kaynakların ve yazarların atıf analizi incelenmiştir.

4.3.1. Dergiler

Dijital liderlik konusunda Scopus veri tabanında en fazla atıf alan dergilerin ağ haritası Şekil 4'te gösterilmektedir.

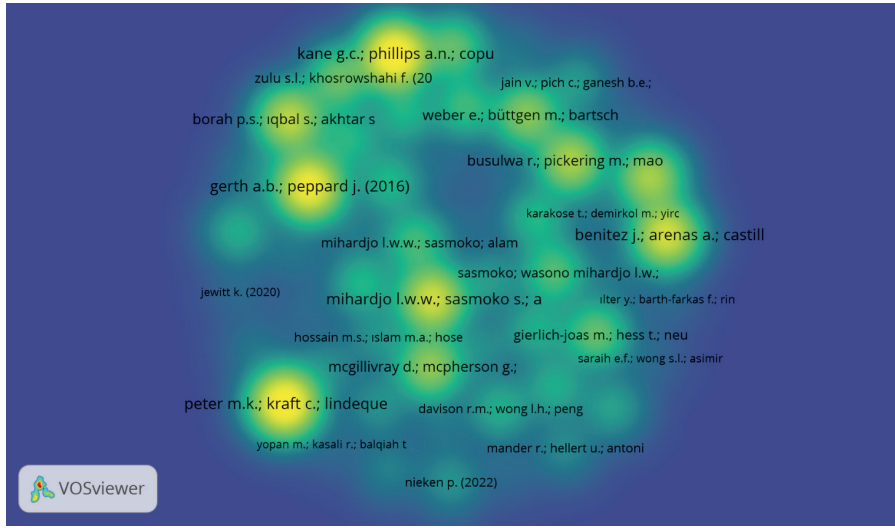

Şekil 4. Atıf Analizi en çok atıf yapılan dergi ağı haritası

Şekil 4.'e göre analiz sonucunda 49 dergi arasında en çok alıntı yapılan dergi Management Science Letters (78 alıntı) olarak karşımıza çıkmaktadır. İkinci sırada ise Journal of Strategy and Management dergisi (73 alıntı) yer almaktadır.

4.3.2. Kaynaklar

Dijital liderlik konusunda en fazla atıf alan kaynakların ağı haritası Şekil 5'te sunulmuştur.

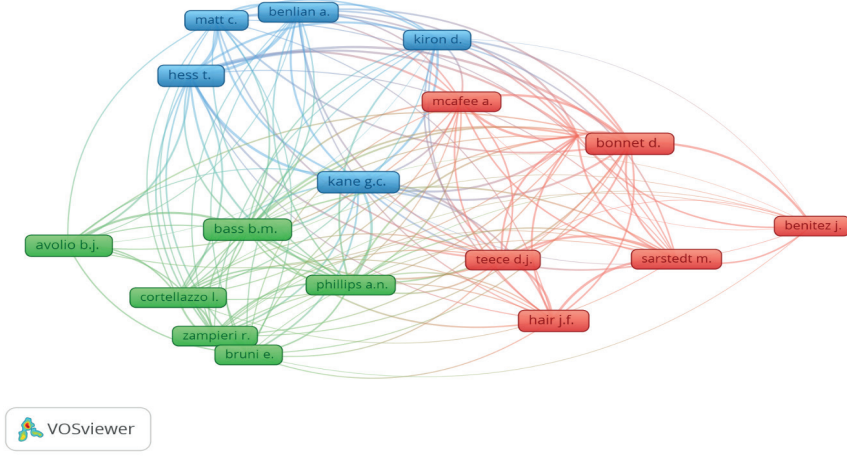

Şekil 5. Kaynak atıf ağ haritası

Şekil 5.'e göre dijital liderlik konusunda en çok atıf alan kaynak 73 atıf ile Peter, M.K., Kraft, C. ve Lindeque, J. (2020)'ye ait "Strategic action fields of digital transformation: An exploration of the strategic action fields of Swiss SMEs and large enterprises" adlı çalışmadır. Makalede İsviçre işletmelerinde dijital dönüşümün stratejik eylem alanları araştırılmış ve dijital liderlik dijital dönüşümün en önemli itici güçlerinden biri olarak vurgulanmıştır. Dijital liderlik atıf analizinde en çok atıf alan ikinci kaynak ise 72 atıf ile Kane ve arkadaşlarına (2019) ait "How digital leadership is(n't) different" adlı makaledir.

4.3.3. Ortak Atıf Analizi

Ortak atıf analizi, bilimin bilişsel yapısını incelemek için benzersiz bir yöntem olarak ele alınmaktadır. Ortak atıf (Co-citation) analizi, kaynak makalelerde birlikte alıntılanan makale çiftlerinin izlenmesini içermektedir. Aynı makale çiftleri birçok yazar tarafından birlikte alıntılındığında, araştırma kümeleri oluşmaktadır (Surwase vd., 2011). Buna göre Scopus veri tabanında dijital liderlik konusunda yapılan ortak atıf analiz kapsamında ortak atıfta bulunan yazarların ağ haritasını belirlemek için minimum sayıdaki alıntı sayısı 15 olarak seçilerek yapılan analiz sonucu Şekil 6'da gösterilmiştir.

Şekil 6. Ortak Atıf Analizi

Şekil 6'ya göre Scopus veri tabanında dijital liderlik konusunda yapılan çalışmalarda en çok ortak atıf yapılan yazarlar; Hess, T. (32 atıf) Kane, G.C. (25 atıf) ve Avolio, B.J. (24 atıf) olarak karşımıza çıkmaktadır.

5. Tartışma ve Sonuç

Günümüzde dijitalleşme kaçınılmaz bir şekilde örgütleri ve iş ekosistemini etkilemektedir. Örgütlerin stratejik başarısında yadsınamaz bir etkiye sahip olan liderlerin değişen ve dijitalleşen dünyaya uyum sağlamaları gerekmektedir. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı bibliyometrik analiz ve haritalama yaklaşımı yoluyla dijital liderlik konusunda yapılan yayınların evrimini yazar, kaynak, ülke, alıntı, anahtar kelime kapsamında belirlemektir. Araştırma kapsamında Scopus veri tabanında “işletme, yönetim ve muhasebe” alanında dijital liderlik konusunda yayınlanan makaleler analiz edilmiştir. Analiz sonucunda konu ile ilgili; 2016-2023 yılları arasında 60 adet makalenin yayımlandığı görülmüştür.

Dijital liderlik konusunda yapılan yayınların yıllara göre dağılımı incelendiğinde, kavramın 2016 yılı itibariyle makalelerde kullanılması oldukça yeni olduğu ve yayınların sayısında son yıllarda artış olduğu görülmüştür. Belirli bir araştırma alanındaki bilimsel yayınların genel büyümesini açıklayan modellerden biri olan Price yasasına göre, bir araştırma alanının büyümesi dört evrede gerçekleşir: 1) ilk dikkat çekici çalışmalar aşaması: küçük bir bilim insanı grubunun daha önce çalışılmamış

yeni bir alanda araştırma yaparak yayın yapmaya başladığı evre, 2) yayın sayısının bir önceki dönemle karşılaştırıldığında yeni bakış açıları sonucunda kat kat artması aşaması, 3) bilgi gövdesinin güçlenmesi aşaması ve 4) yayın sayısının azalması aşaması (Bütüner, 2021; Erer, Demirel & Savaş, 2023). Dijital liderlik Price yasası üzerinden değerlendirildiğinde, 3. evre olan bilgi gövdesinin güçlenmesi aşamasında konumlandırılabilir. Özellikle 2019 yılı itibariyle gerçekleşen artışta en önemli etkenin covid-19 pandemisi olduğu düşünölmektedir. Pandemi ile birlikte hayatın olağan akışı değişmiş, çevresel belirsizlikler artmış ve örgütler hayatta kalabilmek için iş yapma biçimlerini değiştirmek zorunda kalmıştır. Tüm bunlar neticesinde dijital teknolojiler aracılığıyla uzaktan çalışma biçiminin yaygınlaşması, örgütlerde dijitalleşmenin de hızlı bir şekilde artmasıyla yeni bir liderlik modeline ihtiyaç duyulmuş ve dijital liderlik kavramı öne çıkmıştır. Ayrıca konunun yeniliği ve yayınlandığı dergilerin çeşitliliği, dijital liderliğin birkaç farklı alandan ilgi gördüğünü doğrulamaktadır.

Araştırma sonucunda Almanya'nın dijital liderlik konusunda en çok yayın yapan ülke olduğu tespit edilmiştir. Endüstri 4.0 kavramının 2011 yılında ilk kez Almanya'da Hannover Fuarı'nda ortaya atılmış olması, Alman hükümetinin dijitalleşmeye önem vermesi ve bilişim teknolojileri konusunda lider olma çabası ülkede dijital liderlik konusunda yapılan bilimsel araştırmalara da ilgi duyulmasına neden olmuş ve bu da yapılan analiz sonucunda kendini göstermiştir.

Anahtar kelime analizine göre incelenen çalışmalar 7 farklı kümede toplanmıştır. Yazarların en çok kullandığı anahtar kelimeler birbirleriyle ilişkisine göre renk kümelerine ayrılmıştır. Bu sayede dijital liderlik konusunun en çok hangi konularla birlikte ele alındığı ortaya çıkartılmıştır. Örneğin sarı kümede bulunan liderlik ve dijital inovasyon anahtar kelimeleri kapsamındaki çalışmaların içerikleri incelendiğinde karşılaşılan bazı çalışmalar şunlardır: Abbu vd. (2022a), inovasyon hızının artmasıyla liderlerin daha hızlı aksiyon almaları ve örgütleri şimdiye kadar olandan daha hızlı dönüştürmeleri gerektirdiğinden bahsetmektedir. Başarılı bir dijital dönüşüm için gereken liderlik yetkinlikleri bugün geçmişte en etkili olduğu kanıtlanmış olanlardan farklıdır. Bu süreci bilgi teknolojilerinden insan kaynaklarına kadar teknolojik alt yapı ile etkili bir şekilde yönetebilecek liderlere ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaca cevap verebilecek olanlar dijital liderlerdir. Başka bir araştırmada, dijital liderliğin örgüt sahasını dijitalleştirerek inovasyon performansını etkilediği ortaya konulmuştur (Benitez vd., 2022). Cahyadi ve Magda (2021), yapmış oldukları araştırmada G20 ülkelerinin dijital liderlik becerilerini dijital hazırbulunuşluk, inovasyon ve rekabetçilik 4.0 açısından inceleyerek, bu değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemeye çalışmıştır. Sonuç olarak G20

ülkelerinin dijital hazırlık, inovasyon ve rekabet edebilirlik 4.0'da dijital liderlik becerisine sahip oldukları tespit edilmiştir. Buna göre sarı kümede yer alan anahtar kelimeler çerçevesinde dijital liderlik ve inovasyon arasında yakın bir ilişki olduğu ve her iki kavramın birbirlerini pozitif yönde etkilediği sonucuna ulaşılabılır.

Mavi kümede konumlanan dijital dönüşüm ve dijital dönüşüm lideri anahtar kelimeleri kapsamındaki çalışmaların içerikleri incelendiğinde karşılaşılan bazı araştırmalar şöyledir: Abbu ve arkadaşları (2022b), örgütlerin dijital dönüşümünün akıl almaz bir hızla sürdüğünü, bazı kurumların öncü statüsüne yükselirken, bazılarının bu geçişi zor buldukları için geride kaldıklarından söz etmiştir. Araştırmacılara göre dijital liderler, bu radikal ve çoğu zaman riskli girişimlerde örgüte ve çalışana güven verebildikleri için dijital dönüşüm başarılarında çok önemli bir rol üstlenmektedir. Karippur ve Balaramachandran (2022), dijital dönüşüm konusunda gelişen farkındalık, örgütlerin liderlik ve ilgili temel uygulamalar hakkında görüşlerine güçlü bir ışık tuttuğundan ve birçok örgüt ilgili liderlik uygulamalarını geliştirmek için yeteri kadar hızlı hareket etmediğinden, yeni dijital örgüte geçiş hızının daha da büyük liderlik eksiklikleri ortaya çıkardığından bahsetmişlerdir. Çalışmada bu eksikliğin dijital liderlik ile giderileceği tavsiye edilmektedir. Van Outvorst vd. (2017) ise araştırmalarında dijital dönüşümün, örgütlerin iş yapma şekli ve insanlar ve bilgiyi paylaşan ağ örgütleri üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Sonuç olarak dijital liderliğin bu gelişmelerden etkilendiği ifade edilmiştir. Yine çalışmada dijital liderlerin üzerinde durması gereken konulara öneri olarak, iletişim için ekstra ihtiyaçlar, bilgi kalitesi, sürekli değişen ağ örgütleri sunulmuştur.

Yeşil kümede yer alan dijital liderlik dinamik yetenekler ve pazar yönelimi anahtar kelimeleri kapsamındaki çalışmaların içerikleri incelendiğinde karşılaşılan bazı araştırmalar şöyledir: Mihardjo vd. (2019) çalışmalarında, pazar yönelimine dayalı olarak stratejik ittifak ve dinamik yetenek geliştirmede dijital liderliğin etkisini incelemektedir. Araştırma sonuçları dijital liderlik ile stratejik ittifakın gelişimi ve pazar eğilimine dayalı dinamik yetenekler arasındaki doğrudan ve dolaylı önemli etkileri doğrulamaktadır. Karippur ve Balaramachandran (2022) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada dönüşümcü liderlik kuramı, çok yönlülük ve dinamik yetenekler incelenmiş ve dijital bir girişim için en uygun liderlik nitelikleri ve uygulamaları önerilmiştir. Tavsiye edilen araştırma modeli Asya Pasifik bölgesinden bir grup lider ve üst düzey yönetici üzerinde test edilmiştir. Sonuç olarak en etkin liderlik modelinin dijital liderlik olduğu bu tür liderlik modelinin stratejik önceliklerinin olduğu ifade edilmiştir.

Anahtar kelime analiziyle ilgili verilen bilgiler özetlendiğinde, dijital liderlik konusu ile birlikte en fazla ele alınan konular; dijital dönüşüm, dijital inovasyon, dinamik yetenekler ve liderliktir. İleride bu konu hakkında çalışacak araştırmacılar için belirtilen anahtar kelimelerin pusula niteliğinde olacağı düşünölmektedir. Konuyla ilgili çalışma yapacak araştırmacılar dijital liderlik kavramının hangi kavram ve konularla birlikte ele alınarak değerdendirilebileceğine ilişkin bilgilere bu analiz sayesinde rahatlıkla erişebilecektir. Ayrıca alandaki boşluklar ve henüz ilişkilendirilmemiş kavramlarda bu analiz sayesinde daha kolay keşfedilebilir.

Atıf analizine göre; en çok atıf alan kaynağın 73 atıf ile Peter, M.K., Kraft, C. ve Lindeque, J. (2020)'ye ait "Strategic action fields of digital transformation: An exploration of the strategic action fields of Swiss SMEs and large enterprises" adlı çalışma olduğu, en çok alıntı yapılan derginin ise Management Science Letters (78 alıntı) dergisi olduğu belirlenmiştir. Konu hakkında en fazla makale yayımlayan derginin 5 makale ile Gruppe Interaktion Organisation Zeitschrift Fur Angewandte Organisationspsychologie dergisi olduğu görölmektedir. Ortak atıf analizine göre dijital liderlik konusunda yapılan çalışmalarda en çok ortak atıf yapılan yazarlar; Hess, T. ve Kane, G.C. ve Avolio, B.J., olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla bu konuya ilgi duyanların ve gelecekte çalışma yapacak araştırmacıların bahsi geçen yazarları, kaynakları ve dergileri takip etmeleri tavsiye edilebilir.

Dijital liderlik alanına ilişkin araştırmalar ve bunların önemi her geçen gün artmaktadır. Bu sebeple araştırmada elde edilen bulgular ve ulaşılan sonuçların dijital liderlik alanına katkı sağlayacağı düşünölmektedir. Bu çalışma, dijital liderlik araştırma alanının entelektöel yapısını ve gelişimini tanımlayarak literatüre önemli katkı sağlasa da, her çalışmada olduğu gibi bazı sınırlılıklar da taşımaktadır. Veri seti Scopus veritabanında endekslenen işletme yönetim ve muhasebe alanında dijital liderliğe odaklanan dergi makaleleriyle sınırlıdır. Bu veri tabanı önemli sayıda dergi ve makale içermesine ve bibliyometrik ve bilimsel haritalama analizi için en uygun veri tabanlarından biri olarak kabul edilmesine rağmen, veri seti ilgili araştırma alanında yayınlanan bazı makaleleri yanlışlıkla atmış olabilir. Gelecek araştırmalarda Web of Science gibi farklı veri tabanları, diğer dökümanlar, ulusal endeksler ve ulusal lisansüstü tezler analiz edilebilir.

Kaynakça

- Abbu, H., Mugge, P. & Gudergan, G. (2022a). Successful digital leadership requires building trust. *Research-Technology Management*, 65(5), 29-33.
- Abbu, H., Mugge, P., Gudergan, G., Hoeborn, G. & Kwiatkowski, A. (2022b). Measuring the human dimensions of digital leadership for successful digital transformation digital leaders can use the authors' digital leadership scale to assess their own readiness and ability to accelerate digital transformation. *Research-Technology Management*, 65(3), 39-49.
- Agustina, R., Kamdi, W., Hadi, S., & Nurhadi, D. (2020). Influence of the Principal's Digital Leadership on the Reflective Practices of Vocational Teachers Mediated by Trust, Self Efficacy, and Work Engagement. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 19(11), 24-40.
- Antonopoulou, H., Halkiopoulos, C., Barlou, O., Beligiannis, G.N. (2021). Associations between traditional and digital leadership in academic environment: During the COVID-19 pandemic. *Emerg. Sci. J.*, 5, 405-428.
- Bach, C., Sulíková, R. (2021). Leadership in the Context of a New World: Digital Leadership and Industry 4.0. *Manag. Glob. Transit.* 19, 209-226.
- Bartsch S., Weber E., Büttgen M., Huber A. (2021). Leadership matters in crisis-induced digital transformation: How to lead service employees effectively during the COVID-19 pandemic. *Journal of Service Management*, 32(1), 71-85. <https://doi.org/10.1108/JOSM-05-2020-0160>
- Benitez, J., Arenas, A., Castillo, A. ve Esteves, J. (2022). Impact of digital leadership capability on innovation performance: the role of platform digitization capability. *Information & Management*, 59(2), 103590.
- Bizilj, S.; Boštjančič, E.; Sočan, G. (2021). Perceived efficacy of virtual leadership in the crisis of the covid-19 pandemic. *Chang. Soc. Pers.*, 5, 389-404.
- Bresciani, S.; Ferraris, A.; Romano, M.; Santoro, G. (2021). Digital Leadership. In *Digital Transformation Management for Agile Organizations: A Compass to Sail the Digital World*; Bresciani, S., Ferraris, A., Romano, M., Santoro, G., Eds.; Emerald: Bingley, UK, ss. 97-115.
- Bütüner, O. (2021). Toplam kalite yönetiminin görsel haritalama teknikleri açısından değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(78), 705-730.
- Cahyadi, A. & Magda, R. (2021). Digital leadership in the economies of the G20 countries: A secondary research. *Economies*, 9(1), 32.
- Cobo M. J., López-Herrera A. G., Herrera-Viedma E., Herrera F. (2011). An approach for detecting, quantifying, and visualizing the evolution of a research field: A practical application to the fuzzy sets theory field. *Journal of Informetrics*, 5(1), 146-166. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2010.10.002>

- Contreras F., Baykal E., Abid G. (2020). E-leadership and teleworking in times of COVID-19 and beyond: What we know and where do we go. *Frontiers in Psychology*, 11, 590271. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020>.
- Dewi, R. K. & Sjabadhyni, B. (2021). Digital leadership as a resource to enhance managers' psychological well-being in the covid-19 pandemic situation in Indonesia. *South East Asian Journal of Management*, 15(2), 154-168.
- Donthu N., Kumar S., Mukherjee D., Pandey N., Marc W. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133, 285-296. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070>
- El Sawy O. A., Amsinck H., Kraemmergaard P., Vinther A. L. (2016). How LEGO built the foundations and enterprise capabilities for digital leadership. *Mis Quarterly Executive*, 15(2), 141-166.
- Erer, B., Demirel, E., & Savaş, Y. (2023). Bibliometric analysis of digital leadership according to visual mapping technique. *International Journal of Leadership Studies: Theory and Practice*, 6(1), 1-22. doi: 10.52848/ijls.1257255
- Ertz M., Leblanc-Proulx S. (2018). Sustainability in the collaborative economy: A bibliometric analysis reveals emerging interest. *Journal of Cleaner Production*, 196, 1073-1085. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2018.06.095>
- Fahimnia B., Sarkis J., Davarzani H. (2015). Green supply chain management: A review and bibliometric analysis. *International Journal of Production Economics*, 162(April), 101-114. <https://doi.org/10.1016/j.ijpe.2015.01.003>
- Fenwick M., McCahery J. A., Vermeulen E. P. M. (2021). Will the world ever be the same after COVID-19? Two lessons from the first global crisis of a digital age. *European Business Organization Law Review*, 22(1), 125-145. <https://doi.org/10.1007/s40804-020-00194-9>
- Hai T. N., Van Q. N., Tuyet M. N. T. (2021). Digital transformation: Opportunities and challenges for leaders in the emerging countries in response to COVID-19 pandemic. *Emerging Science Journal*, 5(SI), 21-36. <https://doi.org/10.28991/esj-2021-SPER-03>
- Jäckli U., Meier C. (2020). Leadership in the digital age: Its dimensions and actual state in Swiss companies. *International Journal of Management and Enterprise Development*, 19(4), 293-312. <https://doi.org/10.1504/IJMED.2020.110815>
- Kane G. C., Phillips A. N., Copulsky J., Andrus G. (2019). How digital leadership is(n't) different. *MIT Sloan Management Review*, 60(3), 34-39.
- Karaköse, T., Polat, H. ve Papadakis, S. (2021). Examining teachers' perspectives on school principals' digital leadership roles and technology capabilities during the covid-19 pandemic. *Sustainability*, 13(23).

- Karippur, N. K. ve Balaramachandran, P. R. (2022). Antecedents of effective digital leadership of enterprises in Asia Pacific. *Australasian Journal of Information Systems*, 26.
- Kirchner K., Ipsen C., Hansen J. P. (2021). COVID-19 leadership challenges in knowledge work. *Knowledge Management Research & Practice*, 19(4), 493-500. <https://doi.org/10.1080/14778238.2021.1877579>
- Lee J. D., Cassano-Pinché A., Vicente K. J. (2005). Bibliometric analysis of human factors (1970-2000): A quantitative description of scientific impact. *Human Factors*, 47(4), 753-766. <https://doi.org/10.1518/001872005775570970>
- Marsilio M., Cappellaro G., Corrado C. (2011). The intellectual structure of research into PPPs. *Public Management Review*, 13(6), 763-782. <https://doi.org/10.1080/14719037.2010.539112>
- Matzler K., von den Eichen S. F., Anschöber M., Kohler T. (2018). The crusade of digital disruption. *Journal of Business Strategy*, 39(6), 13-20. <https://doi.org/10.1108/JBS-12-2017-0187>
- McKendrick, J. (2017). The 5 traits of digitally advanced companies. <https://www.forbes.com/sites/joemckendrick/2017/07/14/the-5-traits-of-digitally-advanced-companies/?sh=1ef7a7a025ee> 12.08.2023
- Mihardjo, L.W.W. ve Sasmoko, S. (2019). Digital transformation: digital leadership role in developing business model innovation mediated by co-creation strategy for telecommunication incumbent firms. *Strategy and Behaviors in the Digital Economy*, InTechopen, 1-18.
- Miller, C.L. (2018). Digital Leadership: Using the internet and social media to improve the lives, well-being and circumstances of others. *J. Fam. Consum. Sci.*, 110, 45-48.
- Nagel L. (2020). The influence of the COVID-19 pandemic on the digital transformation of work. *International Journal of Sociology and Social Policy*, 40(9-10), 861-875. <https://doi.org/10.1108/IJSSP-07-2020-0323>
- Narbona J. (2016). Digital leadership, twitter and pope francis. *Church, Communication and Culture*, 1(1), 90-109. <https://doi.org/10.1080/23753234.2016.1181307>
- Ordu, A., & Nayır, F. (2021). Dijital Liderlik Nedir? Bir Tanım Önerisi. *E-International Journal of Educational Research*, 12(3), 68-81.
- Peng B. (2021). Digital leadership: State governance in the era of digital technology. *Cultures of Science*, 5(4), 210-225. <https://doi.org/10.1177/2096608321989835>
- Peter, M.K., Kraft, C. & Lindeque, J. (2020). Strategic action fields of digital transformation: An exploration of the strategic action fields of Swiss SMEs and large enterprises. *Journal of Strategy and Management* 13(1), 160-180.

- Phakamach, P., Panjarattanakorn, D., & Onsampant, S. (2023). Conceptualization and development of digital leadership to drive corporate digital transformation for sustainable success. *International Journal of Educational Communications and Technology*, 3(2), 27-39.
- Promsri, C. (2019). The developing model of digital leadership for a successful digital transformation. *GPH-International Journal of Business Management (IJBM)*, 2(08), 01-08.
- Robertson, J., Botha, E., Walker, B., Wordsworth, R. ve Balzarova, M. (2022). Fortune favours the digitally mature: the impact of digital maturity on the organisational resilience of sme retailers during covid-19. *International Journal of Retail & Distribution Management*, 50(8/9), 1182-1204.
- Sasmoko S., Mihardjo L. W. W., Alamsjah E., Elidjen E. (2019). Dynamic capability: The effect of digital leadership on fostering innovation capability based on market orientation. *Management Science Letters*, 9(10), 1633-1644. <https://doi.org/10.5267/j.msl.2019.5.024>
- Sugita, I.W.; Setini, M.; Anshori, Y. (2021). Counter Hegemony of Cultural Art Innovation against Art in Digital Media. *J. Open Innov. Technol. Mark. Complex.*, 7(2), 147. <https://doi.org/10.3390/joitmc7020147>
- Surwase G., Sagar A., Kademani, B. S. & Bhanumurthy, K. (2011). Co-citation analysis: an overview. beyond librarianship: creativity, innovation and discovery. *BOSLA National Conference Proceedings*, 179-185. Mumbai.
- Susilawati, D.M., Suryanto & Windijarto (2021). Transforming the digital leadership to improve public service performance in the covid-19 outbreak. *Economic Annals-XXI*, 188(3-4), 31-38.
- Tigre, F. B., Curado, C., & Henriques, P. L. (2023). Digital Leadership: A Bibliometric Analysis. *Journal of Leadership & Organizational Studies*, 30(1), 40–70. <https://doi.org/10.1177/15480518221123132>
- Van Outvorst, F., Visker, C. & De Waal, B. (2017). Digital leadership: the consequences of organizing and working in a digital society. 5th International Conference on Management, Leadership and Governance (ICMLG), 463-471.
- van Eck N. J., Waltman L. (2010). Software survey: VOSviewer, a computer program for bibliometric mapping. *Scientometrics*, 84(2), 523-538. <https://doi.org/10.1007/s11192-009-0146-3>
- Van Eck, N. J. & Waltman, L. (2020). VOSviewer manual. https://www.vosviewer.com/documentation/Manual_VOSviewer_1.6.15.pdf 20.08.2023
- Wade M. & Shan J. (2020). COVID-19 has accelerated digital transformation but may have made it harder not easier. *Mis Quarterly Executive*, 19(3), 213-220. <https://doi.org/10.17705/2msqe.00034>
- Wang B., Schlagwein D., Cecez-Kecmanovic D., Cahalane M. C. (2020). Beyond the factory paradigm: Digital nomadism and the digital future(s) of

- knowledge work post-COVID-19. *Journal of the Association for Information Systems*, 21(6), 1379-1401. <https://doi.org/10.17705/1jais.00641>
- Williams R. I., Anne L., Clark W. R., Raffo D. M. (2021). Re-examining systematic literature review in management research: Additional benefits and execution protocols. *European Management Journal*, 39(4), 521-533. <https://doi.org/10.1016/j.emj.2020.09.007>
- Zeike S., Bradbury K., Lindert L., Pfa H. (2019). Digital leadership skills and associations with psychological well-being. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(4), 1-12. <https://doi.org/10.3390/ijerph16142628>
- Zupic I. & Čater T. (2015). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), 429-472. <https://doi.org/10.1177/1094428114562629>

